

ACCOUNTANTSPROTOCOL CULTUURSUBSIDIES

INSTELLINGEN

2021-2024

Inhoud

1 Algemene uitgangspunten	3
1.1 Begripsbepalingen	3
1.2 Doelstelling van het protocol	3
1.4 Accountantsproducten	5
1.5 Voorschriften voor de accountant	5
1.6 Procedure protocol.....	5
2 De controleverklaring bij de financiële verantwoording	6
2.1 Algemeen.....	6
2.1.1 De financiële verantwoording	6
2.1.2 Betrouwbaarheid en materialiteit van de jaarrekeningcontrole	6
2.1.3 Omgaan met afwijkingen (fouten) en onzekerheden	7
2.1.4 Controleverklaring bij het financieel verslag over een projectsubsidie	8
2.2 Getrouwheid.....	8
2.2.1 Verslaggevingscriteria	8
2.2.2 Het bestuursverslag.....	8
2.3 Financiële rechtmatigheid	8
2.3.1 Algemene aspecten	8
2.3.2 Aanvullende rechtmatigheidsaspecten.....	9
3 Model controleverklaring bij de jaarrekening over een (vier)jaarlijkse instellingssubsidie.....	11
4 Model controleverklaring bij het financieel verslag over een projectsubsidie	15

1 Algemene uitgangspunten

1.1 Begripsbepalingen

In dit accountantsprotocol (verder: protocol) wordt verstaan onder:

- instelling: een krachtens privaatrecht opgerichte rechtspersoon met volledige rechtsbevoegdheid of een rechtspersoon die krachtens publiekrecht is ingesteld die op grond van de Wet op het specifiek cultuurbeleid en/of de Erfgoedwet een (vierjaarlijkse) instellingssubsidie en/of een projectsubsidie ontvangt.
- financiële verantwoording: jaarrekening of financieel verslag.
- jaarrekening: financieel verantwoordingsdocument als bedoeld in artikel 2.26 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid. De jaarrekening omvat de volgende onderdelen: de balans, de exploitatierekening en een toelichting op beide. De jaarrekening gaat vergezeld van een bestuursverslag en de overige gegevens.
- bestuursverslag: verslag als bedoeld in artikel 2.15, tweede, derde en vierde lid, van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.
- financieel verslag: financieel verantwoordingsdocument als bedoeld in artikel 5.11 en 5.12 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.
- prestatieverantwoording: de verantwoording die een beknopt inzichtelijk kwantitatief overzicht bevat van de activiteiten die zijn verricht in het jaar waarop de jaarrekening betrekking heeft. Deze verantwoording vormt geen onderdeel van de jaarrekening of het financieel verslag. Aanlevering bij het Ministerie van OCW gebeurt separaat van de jaarrekening of het financieel verslag, de verantwoording vormt daarom geen onderdeel van dit protocol. Hetzelfde geldt voor de in het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en het Handboek Verantwoording instellingen Erfgoedwetsubsidie 2021-2024 genoemde tabel voor werkzame personen.
- financiële rechtmatigheid: het in overeenstemming zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen zoals uitgewerkt in paragraaf 1.3 en 2.3 van dit protocol en met de eventueel in de subsidiebeschikking opgenomen aanvullende verplichtingen, voor zover deze een financieel effect hebben.
- minister: de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.
- Ministerie van OCW: het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.
- ADR: Auditdienst Rijk.
- NBA: Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants.
- accountantsproducten: de documenten als bedoeld in artikel 2.27 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

1.2 Doelstelling van het protocol

Dit protocol heeft betrekking op de accountantscontrole (verder: controle) van de financiële verantwoording (jaarrekening of financieel verslag) van de instelling die krachtens de Wet op het specifiek cultuurbeleid of Erfgoedwet een (vierjaarlijkse)instellingssubsidie ontvangt of krachtens de Wet op het specifiek cultuurbeleid een projectsubsidie van € 125.000 of hoger. Het leidt tot de volgende accountantsproducten (zie 1.4):

- Volgens artikel 2.27, eerste lid, van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid is de jaarrekening voorzien van een verklaring van een accountant als bedoeld in artikel 393, eerste lid, van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. In de verklaring, bedoeld in het eerste lid, doet de accountant een uitspraak over de naleving van de subsidiebepalingen door de subsidieontvanger overeenkomstig de controleprotocollen gepubliceerd op de website

www.cultuursubsidie.nl met gebruikmaking van de daarbij opgenomen modellen voor accountantsverklaringen. In voorkomende gevallen moet de accountant een rapport van bevindingen opstellen, wanneer bij de controle de in het protocol vastgelegde rapporteringstolerantie wordt overschreden.

Het protocol is bedoeld om, aanvullend op de geldende beroepsvoorschriften van de NBA, limitatief vast te leggen welke onderwerpen door de accountant moeten worden gecontroleerd.

1.3 Wettelijk kader

Voor de controle van de verantwoording in het kader van de subsidieverstrekking is de volgende wet- en regelgeving relevant:

- het Burgerlijk Wetboek, Boek 2, Titel 9, met uitzondering van de afdelingen 1 en 11 tot en met 16;¹
- de Wet op het specifiek cultuurbeleid (Wsc);
- het Besluit op het specifiek cultuurbeleid (Bsc);
- de Regeling op het specifiek cultuurbeleid (Rsc);
- Erfgoedwet (Ew) (indien van toepassing);
- Regeling beheer rijkscollectie en subsidiering museale instellingen (Rbr) (indien van toepassing);
- Wet Normering Topinkomens;
- Beleidsregel verlaging cultuursubsidies;
- de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, met name RJ 640 (organisaties zonder winstoogmerk);
- de Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016 zijn overeenkomstig van toepassing, met uitzondering van de voorschriften over het treasury statuut, de artikelen 6,7 en 10 en de paragrafen 4 en 5. Een nadere toelichting is in de verleningsbeschikking opgenomen.
- de Europese (daarmee wordt bedoeld Europese richtlijnen 2014/23/EU betreffende het plaatsen van concessieopdrachten en 2014/24/EU betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten) en de nationale wet- en regelgeving inzake aanbestedingen (daarmee wordt bedoeld artikel 1.1 van de Aanbestedingswet 2012: de Aanbestedingswet 2012, het Aanbestedingsbesluit en de Gids Proportionaliteit).

Het referentiekader voor de controle ligt vast in de wet- en regelgeving. Het protocol treedt niet in de plaats van de oorspronkelijke wet- en regelgeving, maar geeft expliciet aan welke van de in de oorspronkelijke wet- en regelgeving opgenomen voorschriften de accountant dient te controleren. Het protocol geeft in hoofdstuk 2 derhalve een limitatieve opsomming van de relevante bepalingen die in de controle moeten worden betrokken, met aanwijzingen over de reikwijdte en de diepgang van de controle.

Dit protocol is opgesteld naar analogie van de door de NBA uitgegeven "Schrijfwijzer Accountantsprotocollen 2017". De daarin opgenomen uitgangspunten zijn specifiek gemaakt voor het OCW cultuurbeleidsterrein. Waar mogelijk zijn tekstpassages uit de handreiking in dit accountantsprotocol overgenomen. Voor de controle van de financiële verantwoording is in dit protocol een verplichte tekst voor de controleverklaring opgenomen. De beschreven

¹ Met dien verstande dat de winst- en verliesrekening wordt vervangen door een exploitatierekening; op deze exploitatierekening zijn de bepalingen omtrent de winst- en verliesrekening van overeenkomstige toepassing. Bepalingen omtrent winst en verlies zijn van overeenkomstige toepassing op het exploitatiesaldo.

controlewerkzaamheden zijn bedoeld als aanvulling op de "Nadere voorschriften Controle- en overige standaarden" (NV COS).

Waar instellingsaccountants hun controlewerkzaamheden ontoereikend hebben uitgevoerd, zal een sanctiebeleid worden toegepast. Dit sanctiebeleid is opgenomen in een brief van de minister van Financiën aan de Tweede Kamer uit 2003 (Kamerstuk 28779, nr.1).

1.4 Accountantsproducten

Van de accountant worden de volgende producten verwacht:

1. Verklaring van getrouwheid en (financiële) rechtmatigheid bij de financiële verantwoording van de instelling. Dit kan een jaarrekening zijn dan wel een separate projectverantwoording;
2. Een vormvrij rapport van bevindingen, waarin de accountant rapporteert – indien aan de orde - over enkele in dit controleprotocol genoemde onderwerpen;

Ad. 1: De accountantscontrole op de financiële verantwoording mondt uit in een controleverklaring. De accountant maakt gebruik van de bij dit protocol gevoegde modelteksten en betreft de financiële rechtmatigheid in zijn oordeel. Van de accountant wordt verwacht dat hij zijn controle in het kader van de financiële rechtmatigheid zo inricht, dat hij met inachtneming van de gegeven controletolerantie tot een oordeel over de financiële rechtmatigheid kan komen. Bij een controle van een jaarrekening maakt de accountant gebruik van de als onderdeel 3 toegevoegde modeltekst. Bij de controle van een financieel verslag van een projectsubsidie maakt de accountant gebruik van de als onderdeel 4 toegevoegde modeltekst. De accountant mag ervoor kiezen om ten behoeve van OCW een zogenaamde "WG-verklaring" af te geven, waarbij uitsluitend de naam van de accountant met aanduiding w.g. (was getekend) wordt vermeld. De origineel ondertekende verklaring/rapport met de persoonlijke handtekening van de accountant moet in het archief van de instelling worden opgenomen.

Ad. 2: Dit vormvrije rapport van bevindingen is bedoeld voor het eventueel melden van bevindingen bij het uitvoeren van de aanwijzingen in dit controleprotocol. Hiervoor geldt een rapportagetolerantie van 0,1 procent van de totale subsidie van OCW. Deze tolerantie geeft aan vanaf welke omvang afwijkingen in het rapport van bevindingen gemeld moeten worden.

1.5 Voorschriften voor de accountant

Er bestaan specifieke voorschriften voor registeraccountants en accountants-administratieconsulenten, met name de Controle en Overige Standaarden (NV COS).

1.6 Procedure protocol

Dit protocol geldt voor de subsidieperiode 2021-2024. Het protocol is afgestemd met vertegenwoordigers uit het gesubsidieerde cultuurveld.

2 De controleverklaring bij de financiële verantwoording

2.1 Algemeen

Dit onderdeel bevat nadere aanwijzingen voor de inrichting van de controle en bestaat uit de volgende onderdelen:

- de financiële verantwoording
- betrouwbaarheid en materialiteit van de jaarrekeningcontrole
- omgaan met afwijkingen (fouten) en onzekerheden
- controleverklaring bij het financieel verslag over een projectsubsidie. Ingeval van een afzonderlijke projectverantwoording en derhalve geen verantwoording via de jaarrekening is de model controleverklaring bij het financieel verslag over een projectsubsidie (onderdeel 4) van toepassing.

2.1.1 De financiële verantwoording

De financiële verantwoording van de instelling voor het Ministerie van OCW vindt zijn grondslag in de Regeling op het specifiek cultuurbeleid. De financiële verantwoording bestaat uit een jaarrekening met een bestuursverslag en overige gegevens of uit alleen een financieel verslag. De accountant moet controleren of de subsidie(s) rechtmatig is/zijn besteed. Hiertoe stelt hij vast dat de in de financiële verantwoording van de instelling (jaarrekening respectievelijk financieel verslag) verantwoorde baten, lasten en balansmutaties voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen zoals uitgewerkt in paragraaf 2.3 van dit protocol en met de eventueel in de subsidiebeschikking opgenomen aanvullende verplichtingen, voor zover deze een financieel effect hebben.

2.1.2 Betrouwbaarheid en materialiteit van de jaarrekeningcontrole

Betrouwbaarheid betreft de mate van zekerheid. Materialiteit of tolerantie betreft de vereiste materialiteit die de accountant hierbij moet hanteren.

De accountant richt zijn controle zodanig in, dat hij met een redelijke mate van zekerheid kan verklaren dat in de jaarrekening geen afwijkingen (fouten) en onzekerheden voorkomen met een belang groter dan de voorgeschreven toleranties. Indien dit begrip voor het gebruik van statistische technieken gekwantificeerd moet worden, moet uitgegaan worden van een betrouwbaarheid van 95 procent. Een controleverklaring met een goedkeurende strekking impliceert dat, gegeven eerder genoemde betrouwbaarheid, de maximale afwijking voor wat betreft de financiële rechtmatigheid in het financieel verslag niet groter is dan 2% van de som van de baten (bedrijfsopbrengsten). Voor de bepaling van het accountantsoordeel over de rechtmatigheid geldt de volgende tolerantietabel:

Tabel 1

Materialiteitsgrens rechtmatigheid	Goedkeurende verklaring	Verklaring met beperking	Verklaring van oordeelonthouding/ Afkeurende verklaring
------------------------------------	-------------------------	--------------------------	--

Fouten (afwijkingen) in verantwoording en onzekerheden in de controle	$\leq 2\%$	$> 2\% - \leq 4\%$	$> 4\%$
---	------------	--------------------	---------

In dit protocol worden **geen** toleranties voorgeschreven voor de getrouwheid. Het is de verantwoordelijkheid van de accountant om deze te bepalen met inachtneming van hetgeen hierover in de standaarden van de NBA is opgenomen. Indien de accountant zowel fouten in de informatie in de verantwoording als onzekerheden in de controle aantreft, dan weegt hij deze bij zijn oordeelsvorming altijd in onderlinge samenhang.

Projectsubsidies kunnen in de jaarrekening worden verantwoord (onderdeel 3). Indien in de subsidiebeschikking expliciete voorwaarden zijn gesteld aan de besteding van de projectsubsidie is sprake van een geormerkte subsidie. De accountant controleert, in geval de projectsubsidies € 125.000 of meer bedragen, de financiële rechtmatigheid van de besteding van de geormerkte subsidies. Het totaalbedrag aan subsidiabele kosten van de projectsubsidies dat in het financieel verslag wordt verantwoord vormt een afzonderlijke massa waarop de toleranties van tabel 1 moeten worden toegepast. Als deze toleranties voor de projectsubsidies worden overschreden, maar de grens voor de jaarrekeningcontrole niet, dan heeft dit geen invloed op de controleverklaring bij de jaarrekening. In dat geval volstaat de accountant met een uitzonderingsrapportage in het rapport van bevindingen.

2.1.3 Omgaan met afwijkingen (fouten) en onzekerheden

Van een fout in de verantwoording is sprake indien naar aanleiding van de uitgevoerde controle is gebleken dat een (gedeelte van een) post niet in overeenstemming is met één of meer aspecten van de wet- en regelgeving. Fouten worden in absolute zin opgevat voor zover het de naleving van de wet- en regelgeving betreft. Saldering van geconstateerde fouten is daarom niet toegestaan.

Van een onzekerheid in de controle is sprake als er onvoldoende (controle-)informatie beschikbaar is om een (gedeelte van een) post als goed of fout aan te merken. Bijvoorbeeld als onzekerheid bestaat over het wel of niet voldoen aan de wet- en regelgeving. Voor een adequate onderbouwing van het oordeel is het noodzakelijk dat de accountant fouten en onzekerheden zoveel mogelijk kwantificeert.

Het uitgangspunt is dat geconstateerde fouten zoveel mogelijk door de instelling moeten worden gecorrigeerd. Ten aanzien van fouten, die betrekking hebben op rechtmatigheid geldt dat correctie veelal niet mogelijk is omdat de besteding reeds plaats heeft gevonden.

Voor wat betreft het omgaan met geconstateerde fouten geldt voor de controle van de jaarrekening:

- Ten aanzien van het getrouwe beeld van de jaarrekening behoeft de instelling fouten met een gezamenlijk financieel belang beneden de goedkeuringstolerantie niet te corrigeren en de accountant behoeft ze niet te rapporteren. Het effect op de vermogenspositie (de belangrijkste informatievraag voor OCW) is namelijk gering.
- Met betrekking tot de financiële rechtmatigheid wordt onderscheid gemaakt tussen materiële en niet-materiële fouten. De instelling corrigeert voor zover mogelijk geconstateerde fouten. De instelling kan echter fouten niet altijd corrigeren. De accountant informeert het bestuur en het interne toezichthoudende orgaan hierover conform de geldende beroepsvoorschriften. Materiële fouten (d.w.z. fouten groter dan de goedkeuringstolerantie) hebben invloed

op de strekking van de controleverklaring en worden uit dien hoofde in de controleverklaring toegelicht. Ten aanzien van niet-materiële fouten (d.w.z. fouten kleiner dan de goedkeuringstolerantie) stelt de accountant een rapport van bevindingen op met inachtneming van de standaard rapportagetolerantie.

2.1.4 Controleverklaring bij het financieel verslag over een projectsubsidie

Een (meerjarige) projectsubsidie kan, na afloop van de projectperiode, in een financieel verslag over de projectperiode worden verantwoord (artikelen 5.11 en 5.12 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid) dan wel via de jaarrekening (zie paragraaf 2.1.2.). De aanwijzingen voor de accountant in dit protocol gelden ook bij de verantwoording van een projectsubsidie via een financieel verslag, tenzij de aanwijzingen alleen betrekking hebben op de controle van de jaarrekening (onderdeel 3). De accountant maakt voor het financieel verslag gebruik van de model controleverklaring bij het financieel verslag over een projectsubsidie (onderdeel 4) en hanteert voor de strekking van het oordeel de volgende tolerantietabel:

Tabel 2

Toleranties voor het oordeel bij het financieel verslag over een projectsubsidie	
Rechtmatigheid	2% van het totaalbedrag aan subsidiabele kosten van de projectsubsidie van OCW

2.2 Getrouwheid

2.2.1 Verslaggevingscriteria

Uitgangspunt zijn de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek (Boek 2 Titel 9), de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder RJ 640, nader van toepassing verklaard in hoofdstuk 1 van het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024. De accountant stelt vast dat de jaarrekening aan de in dat hoofdstuk genoemde eisen voldoet.

2.2.2 Het bestuursverslag

De accountant stelt vast dat het bestuursverslag alle elementen bevat die zijn voorgeschreven in artikel 2.15 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleiden in hoofdstuk 2, onder “bestuursverslag” van het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024. Verder stelt hij vast of het bestuursverslag met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

2.3 Financiële rechtmatigheid

2.3.1 Algemene aspecten

De accountant stelt vast of de instelling de subsidie van OCW rechtmatig heeft besteed. Het uitgangspunt voor het accountantsoordeel over de financiële rechtmatigheid wordt gevormd door de wet- en regelgeving genoemd in paragraaf 1.3 van dit protocol. Genoemde wet- en regelgeving is voor de controle door de

accountant echter uitsluitend relevant indien en voorzover de erin opgenomen bepalingen zijn opgenomen in paragraaf 2.3.2. Van de accountant wordt derhalve niet verwacht dat hij de jaarrekening of het financieel verslag toetst aan alle in paragraaf 1.3 genoemde wet- en regelgeving. Dat doet hij alleen indien en voor zover de erin opgenomen bepalingen zijn verwoord paragraaf 2.3.2.

2.3.2 Uitwerking rechtmatigheid

De accountant dient voor zijn oordeel over de financiële rechtmatigheid rekening te houden met de volgende toetsingscriteria:

1. De accountant stelt vast dat in de financiële verantwoording alleen posten zijn opgenomen die zijn verbonden aan de uitvoering van de activiteiten waarvoor subsidie is toegekend en dat is voldaan aan de hieraan verbonden verplichtingen (opgenomen in de subsidiebeschikking).
2. De accountant stelt vast dat de instelling een kostendekkende vergoeding in rekening brengt in de situaties als bedoeld in artikel 2.19 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid. Het is de verantwoordelijkheid van het bestuur van de instelling om kostendekkende afspraken te maken conform artikel 2.18. Indien de accountant naar aanleiding van het bovenstaande tekortkomingen constateert die de instelling niet herstelt, neemt hij dit bovendien op in zijn rapport van bevindingen.
3. De accountant stelt vast dat de instelling geen hoger bedrag betaalt aan een organisatie in de situaties als bedoeld in artikel 2.18 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid. Indien de accountant naar aanleiding van het bovenstaande tekortkomingen constateert die de instelling niet herstelt, neemt hij dit bovendien op in zijn rapport van bevindingen.
4. Aanbesteding: zie paragraaf 2.3.3.
5. WNT: indien de WNT op de instelling van toepassing is volgt de accountant het door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) opgestelde controleprotocol WNT:
<https://wetten.overheid.nl/BWBR0045243/2021-07-01>.

2.3.3 Aanbesteding

Voor **aanbestedingen die boven de Europese drempelbedragen vallen** geldt een specifieke rapportagegrens van 3 % van de totale baten. Voor de definiëring van de fout moet in het eerste jaar worden uitgegaan van de volledige contractwaarde. Indien geen contract aanwezig is wordt de fout bepaald door de in dat jaar opgenomen kosten. Deze fout komt bij overschrijding van de gebruikelijke controle- en rapportage toleranties (materialiteit) dan tot uitdrukking in de controleverklaring.

De hoofdregel bij geconstateerde fouten bij aanbestedingen is dat de fout éénmalig tot uitdrukking komt en wel in het jaar waarin de beheerhandeling heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. De fout komt bij overschrijding van de materialiteit en rapportagegrens tot uitdrukking in de controleverklaring. In de jaren na de eerste melding hoeft gedurende de looptijd van het contract de fout niet meer te worden betrokken in de foutenevaluatie. Bij afloop of verlenging van het contract is sprake van een (nieuwe) beheerhandeling. Dit betekent dat de fout opnieuw betrokken moet worden in de foutenevaluatie. Dit geldt niet als de verlenging voortvloeit uit de optie jaren, zoals opgenomen in het eerdere contract dat

is afgesloten en daarbij al in de foutenevaluatie is meegenomen. Voor contracten met een onbepaalde tijd geldt dat, als de aanbestedingsovereenkomst qua aard en omvang substantieel wijzigt en de aanbestedingsregels naar het oordeel van de accountant niet zijn nageleefd, de fout opnieuw betrokken moet worden in de foutenevaluatie. Voor de omvang van het foutbedrag wordt in eerste instantie uitgegaan van het daadwerkelijk afgesloten contract. De totale contractwaarde wordt dan betrokken in de foutenevaluatie in het eerste jaar. Alleen bij meerjarige contracten waarvan de omvang niet vaststaat en ook niet kan worden geschat, worden elk jaar de afroepen (verplichtingen) die voortkomen uit deze (raam) contracten als fout aangemerkt.

Omdat de aanbestedende diensten vooraf altijd een inschatting moeten doen van de contractwaarde om de juiste wijze van aanbesteding te bepalen zal dit zich alleen bij hoge uitzondering voordoen. Indien er geen contract is afgesloten wordt de omvang van de fout bepaald door de in dat jaar opgenomen kosten. Dit kan (indien van toepassing) zich uitstrekken tot alle percelen, waarvoor geen aanbesteding heeft plaatsgevonden. Indien er ten onrechte geen contract is afgesloten (onrechtmatigheid in betreffende controlejaar) heeft de instelling de gelegenheid om de fout te herstellen en alsnog een contract af te sluiten in het volgende controlejaar. Indien ze dit niet doet, is er in het volgende controlejaar opnieuw sprake van een fout in de beheerhandeling voor de in dat jaar opgenomen kosten.

Indien de beheerhandeling in een voorgaand boekjaar is verricht en ten onrechte niet in een voorgaand boekjaar in de foutevaluatie is betrokken (bijvoorbeeld bij opvolging accountant of door beperkte bestedingen niet uit de controle naar voren is gekomen), dan hoeft deze fout niet alsnog in de foutenevaluatie in het volgende jaar opgenomen te worden. Wel wordt deze fout onder de aandacht van de leiding van de instelling gebracht bijvoorbeeld door middel van een management letter of accountantsverslag. In de foutenevaluatie gaat het om het bedrag inclusief BTW (voor zover deze BTW door de instelling niet aftrekbaar is, hetgeen gezien de btw-vrijstelling bij onderwijsinstellingen vrijwel altijd het geval zal zijn).

Bij de toetsing van de drempelbedragen voor Europese aanbestedingen dient uitgegaan te worden van de contractwaarde exclusief BTW

Voor **de aanbestedingen onder de Europese drempelbedragen** geldt een kwalitatieve materialiteit. Hiermee wordt bedoeld dat de instellingsaccountant de AO/IB rondom deze aanbestedingen beoordeelt en daarover (ingeval van niet voldoen) rapporteert in de management letter en/of het accountantsrapport aan de RvT en/of het bestuur.

3 Model controleverklaring bij de jaarrekening over een (vier)jaarlijkse instellingssubsidie

Voorbeeldtekst goedkeurende verklaring

Dit voorbeeld is voor een enkelvoudige jaarrekening, ingeval sprake is van een geconsolideerde jaarrekening met een enkelvoudige jaarrekening, dan dient de voorbeeldtekst daar conform de beroepsvoorschriften op aangepast te worden.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant²

Aan: <<Naam opdrachtgever>>

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 202x

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 202x van ... (naam entiteit) te ... (statutaire vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit) op 31 december 202x en van het resultaat over 202x in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024³;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 202x in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en in de relevante wet- en regelgeving zoals uitgewerkt in paragraaf 2.3 van het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024..

De jaarrekening bestaat uit:

- 1) de balans per 31 december 202x;
- 2) de staat van baten en lasten over 202x; en
- 3) de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

² Indien de instelling onder de werkingssfeer van de Wet Normering Topinkomens (WNT) valt, dient de accountant de Regeling controleprotocol WNT na te volgen en de relevante passages in de modelverklaring dienovereenkomstig aan te passen.

³ Dan wel het Handboek Verantwoording instellingen Erfgoedwetsubsidie 2021-2024.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit) zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024⁴ is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in het Accountantsprotocol cultuursubsidies Instellingen 2021-2024 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en in de relevante wet- en regelgeving zoals uitgewerkt in paragraaf 2.3 van het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024. .

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

⁴ Dan wel het Handboek Verantwoording instellingen Erfgoedwetsubsidie 2021-2024

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de instelling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de instelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de instelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

<<Plaats>>, <<datum>>

<<Naam accountant>>

Bijlage bij de controleverklaring:

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties die van materieel belang zijn, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

4 Model controleverklaring bij het financieel verslag⁵ over een Projectsubsidie

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: <<Naam opdrachtgever>>

Ons oordeel

Wij hebben het financieel verslag betreffende het project (naam project) van (naam entiteit) te ... (statutaire vestigingsplaats) over ...(periode/jaar) gecontroleerd.

Naar ons oordeel is het financieel verslag van de projectsubsidie, aangaande het bedrag van € ... per saldo aan subsidiabele kosten en opbrengsten, in alle van materieel belang zijnde aspecten juist opgesteld in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024⁶, de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking(en) en uitgewerkt in paragraaf 2.3 van het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgend het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen subsidieperiode 2021-2024 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van het financieel verslag'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en) zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Beperking in gebruik en verspreidingskring

Het financieel verslag is opgesteld voor het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap met als doel ... (naam entiteit(en) in staat te stellen te voldoen aan de voorwaarden en regelgeving van het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024⁷. Hierdoor is het financieel verslag mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden. Onze controleverklaring is derhalve uitsluitend bestemd voor ... (naam entiteit(en) en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door anderen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur en de raad van toezicht voor het financieel verslag

Het bestuur van de entiteit is verantwoordelijk voor het opstellen van het financieel verslag in overeenstemming het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024⁸. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de baten en lasten die zijn opgenomen in het financieel verslag. Dit houdt in dat deze tot

⁵ Bij verantwoording van de projectsubsidie door middel van een jaarrekening dient model 3 bij deze jaarrekening te worden gehanteerd.

⁶ Dan wel het Handboek Verantwoording instellingen Erfgoedwetsubsidie 2021-2024

⁷ Dan wel het Handboek Verantwoording instellingen Erfgoedwetsubsidie 2021-2024

⁸ Dan wel het Handboek Verantwoording instellingen Erfgoedwetsubsidie 2021-2024

stand zijn gekomen in overeenstemming met de in de relevante regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking(en) en uitgewerkt in paragraaf 2.3 van het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024..

Het bestuur is ten slotte verantwoordelijk voor een zodanig interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opstellen van het financieel verslag en de naleving van de relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de organisatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van het financieel verslag

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van dit jaarverslag nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

<<Plaats>>, <<datum>>

<<Naam accountant>>

Bijlage bij de controleverklaring:

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat het financieel verslag afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties die van materieel belang zijn, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in het financieel verslag staan.
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van het financieel verslag en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of het financieel verslag een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in het financieel verslag verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.